

Vakant(ie)

Ronald Cramer

juli 2011

Wetenschappers en vakantie: het is soms tobben. Een paar dagen weken in warme baden kan wel eens voldoende inspiratie opwekken om bijvoorbeeld dat weerbarstige probleem via een niet eerder begane route te kunnen gaan benaderen.

Of misschien is er nog meer verheffing; de afsluiting van (je) ideeën over een zeker onderwerp knelde al een tijdje, en nu rijst er eindelijk een idee dat, na adjungeren daarvan, nieuwe mogelijkheden en vragen voorbij die eerdere horizon zal voortbrengen. Met navelstaren of reizen-per-leunstoel heeft deze wetenschappelijke soort van transcendentie natuurlijk niets van doen, want er is eerlijk en opwindend werk aan de winkel!

Onder dergelijke omstandigheden kan de vakantie ineens een nieuwe bestemming krijgen; het is allemaal wel eens voorgekomen. De onvermijdelijke vruchteloze pogingen moeten nu dan maar even buiten beschouwing gelaten worden; in zo'n geval is de vakantie voor **alle** betrokkenen een koude douche. Hoe dan ook, lang leve het "tobben"!

Het was echter niet de bedoeling dat een vakantie zoals bijvoorbeeld die in de zomer van 2001 spoedig nog eens dunnetjes over gedaan zou worden, hoe succesvol die uiteindelijk ook was. Althans, het laatste deel van die opvatting werd uitsluitend gedeeld door mij en mijn coauteur, die elders in parallel aan ons onderzoeksprobleem bezig was, alleen onderbroken door onze langdurige telefoongesprekken.

Zo hield ik mij in oktober 2003 op bezoek bij mijn vader in Zuid-Frankrijk dan ook verre van zijn badkuip, en probeerde ik door loom dobberen in het zwembad een betekenis van het woord "vakantie" (als gegeven in Van Dales Nieuw Handwoordenboek der Nederlandse Taal, 1956) recht te doen: rusttijd die jaarlijks wordt toegekend.

Nou, daar kwam helemaal niets van terecht. Als een soort deus ex machina hief Jan Karel Lenstra deze staat van inertie pardoes op. In het bericht (per email) dat ik van hem ontving maakte hij zich bekend als de nieuwe CWI directeur (nadat ik hem aan het eind van de jaren negentig in zijn

hoedanigheid van TU/e decaan reeds had leren kennen), en polste hij mijn interesse voor een positie op het CWI. Spoedig daarna begonnen wij samen na te denken over een eventueel door mij op te richten en te leiden onderzoeksgroep cryptologie op het CWI.

Destijds werkte ik al zo'n zeven jaar in het buitenland (Denemarken en Zwitserland), en stond ik bijna op het punt om een leerstoel in Duitsland, waartoe ik was verkozen, te gaan accepteren ("C4" toen nog, en dus inclusief alle daarbij behorende structurele middelen om een groep op te zetten, zeer aantrekkelijk). Jan Karel's interessante opening schudde de kaarten echter wel degelijk weer door elkaar, want mogelijke opvolging geven aan de teloorgegane maar legendarische cryptologie groep van David Chaum op het CWI uit de jaren tachtig en negentig, bood een bijzonder perspectief.

Er volgden enige maanden van spannende onderhandelingen voordat Jan Karel en ik tot overeenstemming kwamen.

Maar op 1 juni 2004 was mijn nieuwe cryptologie groep ("PNA5") op het CWI werkelijkheid (als ook mijn leerstoel aan het Mathematisch Instituut van de Universiteit Leiden, eveneens een belangrijk onderdeel bij mijn beslissing terug te keren naar Nederland). De rest is geschiedenis. Toen Jan Karel en ik onlangs aanzaten voor het laatste halfjaarlijkse beoordelingsgesprek van mijn groep onder zijn directeurschap en we elkaar ferm en warm de hand schudden in die wetenschap, konden we terugkijken op zeven bewogen en zeer succesvolle jaren. "Never a dull moment with PNA5" zo stelde Jan Karel terecht, en dat was geheel wederzijds!

Jan Karel, nu je per 1 oktober 2011 na precies 8 jaar terugtreedt als directeur van het CWI, wil ik je hierbij veel dank zeggen voor het vertrouwen dat je in mij hebt uitgesproken met de oprichting van de cryptologie groep in 2004 en voor onze effectieve samenwerking in de jaren daarna. De wetenschap van het CWI en onze (inter)nationale positie zijn bij jou, CWI-er in hart en nieren, in uitstekende handen geweest. Er is een gezonde basis voor een succesvolle voortzetting, die we bovendien vanuit een prachtig gerenoveerd hoofdgebouw met een nieuw aangebouwde en wederom zeer kundig doorgerekende vleugel verder vorm kunnen blijven geven.

Tegen getalenteerde jonge postdoc kandidaten die aantrekkelijke aanbiedingen hebben van in zonniger oorden gelegen gerenommeerde instellingen, plegen wij in PNA5 wel eens gekscherend te zeggen: wat wordt het, vakantie of wetenschap? En zowaar, een aanzienlijk aantal van hen

hebben we voor langere tijd aan ons weten te binden, alvorens ze nagenoeg allemaal te zien vertrekken naar vaste posities in het buitenland zoals hoogleraarschappen.

Zo'n zelfde type vraag kan natuurlijk ook heel goed gesteld worden aan van hun formele posities afzwaaiende wetenschappers. Maar die vraag is bij Jan Karel feitelijk pas aan de orde bij zijn emeritaat komend jaar, hoewel ook dan vast niet relevant: het bloed blijft toch kruipen waar het niet gaan kan. Als je nooit de diepte ingaat dan kom je nergens, zoals Jan Karel zegt, en daar sluit ik me van harte bij aan.

Jan Karel, het ga je goed!